

MOŻLIWOŚCI KSZTAŁCENIA POŁOŻNYCH W POLSCE W OPARCIU O DYREKTYWĘ 2005/36/WE

Na obecny kształt systemu kształcenia położnych w Polsce miał wpływ Proces Boloński, efektem którego było umiejscowienie systemu kształcenia polskich położnych po 2004 r. wyłącznie na poziomie wyższym. Konsekwencją tych zmian są obowiązujące przepisy ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2702 i 2705 oraz z 2023 r. poz. 185), które wskazują dwustopniowy system kształcenia położnych oparty na standardach kształcenia zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza denty, farmaceuty, pielęgniarstwa, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz.U. z 2021 r. poz. 755 z późn. zm.).

Kształcenie położnych w Polsce odbywa się również w oparciu o:

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1017).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarstwa i położnych (Dz.U. 2012 poz. 970).

Ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów dla pielęgniarstwa i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną albo szkołę pomaturalną, kształcąca w zawodzie pielęgniarstwa i położnej (Dz.U. 2012 poz. 770).

Dyrektywę 2005/36/WE Parlamentu i Rady Europy z dnia 7 września 2005 roku w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. UE L 255 z 30.09.2005, str. 22, z późn. zm.)

DYREKTYWA 2005/36/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 7 września 2005 r.

w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych

Dz.U.U.E.L.2005.255.22

(...)

Położne Artykuł 40 Kształcenie położnych

1. Kształcenie położnych obejmuje co najmniej:

- (a) kurs położnictwa prowadzony w pełnym wymiarze godzin i obejmujący co najmniej trzy lata nauki teoretycznej i praktycznej (**ścieżka I**), w trakcie której realizowany jest co najmniej program określony w załączniku V pkt 5.5.1 (*poniżej*); lub
- (b) kurs położnictwa trwający 18 miesięcy (**ścieżka II**) i obejmujący co najmniej program studiów określony w załączniku V pkt 5.5.1 (*poniżej*), który nie został zrealizowany w ramach równoważnego kształcenia pielęgniarstwa odpowiedzialnych za opiekę ogólną.

Państwa Członkowskie gwarantują, że instytucje prowadzące kształcenie położnych odpowiadają za skoordynowanie teorii i praktyki w ramach programu kształcenia.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 57c aktów delegowanych dotyczących zmiany wykazu zamieszczonego w załączniku V pkt 5.5.1, w celu dostosowania go do postępu naukowego i technicznego. Zmiany, o których mowa w akapicie trzecim, nie mogą w żadnym państwie członkowskim wymagać zmiany istniejących podstawowych zasad ustawodawczych dotyczących struktury zawodów w odniesieniu do kształcenia osób fizycznych i warunków ich dostępu do zawodu. Przy wprowadzaniu takich zmian należy uwzględniać odpowiedzialność państw członkowskich za organizację systemów edukacyjnych, zgodnie z art. 165 ust. 1 TFUE (*Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*).

2. Podjęcie kształcenia w zakresie położnictwa uzależnione jest od spełnienia jednego z następujących warunków:

- (a) w przypadku **ścieżki I** – ukończenie co najmniej 12 lat kształcenia ogólnego lub posiadanie świadectwa potwierdzającego zdanie egzaminu na równoważnym poziomie uprawniającego do rozpoczęcia nauki w szkole dla położnych;
- (b) w przypadku **ścieżki II** – posiadanie dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji pielęgniarstwa odpowiedzialnej za opiekę ogólną, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2.

3. Odbycie przez daną osobę kształcenia położniczego gwarantuje, że uzyskała ona następującą wiedzę i umiejętności:

- (a) szczegółową wiedzę w zakresie nauk, na których opiera się działalność położnych, szczególnie położnictwa, opieki położniczej i ginekologii;
- (b) odpowiednią znajomość etyki zawodowej i prawa mającego zastosowanie do wykonywania tego zawodu;
- (c) odpowiednią ogólną wiedzę medyczną (funkcje biologiczne, anatomia i fizjologia) oraz farmakologiczną w dziedzinie położnictwa i neonatologii, jak również wiedzę o związku zachodzącym pomiędzy stanem zdrowia a fizycznym i społecznym środowiskiem człowieka, a także o jego zachowaniu;
- (d) odpowiednie doświadczenie kliniczne zdobyte w zatwierdzonych instytucjach, pozwalające położnej, w sposób niezależny i na własną odpowiedzialność, w niezbędnym zakresie i z wyłączeniem sytuacji patologicznych, zapewnić opiekę przedporodową, poprowadzić poród i podejmować działania w jego następstwie w zatwierdzonych instytucjach, nadzorować poród i narodziny, prowadzić opiekę postnatalną i wykonać reanimację noworodka w oczekiwaniu na lekarza;
- (e) odpowiednią znajomość procesu kształcenia personelu służby zdrowia i doświadczenie we współpracy z takim personelem.

Artykuł 41

Procedury uznawania dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji położnych

1. Dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji położnej, o którym mowa w załączniku V pkt 5.5.2, podlega automatycznemu uznaniu zgodnie z art. 21, o ile potwierdza spełnienie jednego z następujących warunków:

- (a) ukończenie kształcenia w zakresie położnictwa prowadzonego w pełnym wymiarze godzin przez **co najmniej trzy lata**, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, obejmującego co najmniej **4 600 godzin** kształcenia teoretycznego i praktycznego, z czego przynajmniej jedną trzecią stanowi praktyka kliniczna;
- (b) ukończenie kształcenia w zakresie położnictwa prowadzonego w pełnym wymiarze godzin przez **co najmniej dwa lata**, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, obejmującego co najmniej **3 600 godzin**, pod warunkiem posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2;
- (c) ukończenie kształcenia w zakresie położnictwa prowadzonego w pełnym wymiarze godzin przez **co najmniej 18 miesięcy**, co można dodatkowo wyrazić przy pomocy równoważnych punktów ECTS, obejmującego **co najmniej 3 000 godzin**, pod warunkiem posiadania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, o którym mowa w załączniku V pkt 5.2.2, **po którym nastąpiła roczna praktyka zawodowa** potwierdzona zaświadczeniem wydanym zgodnie z ust. 2.

2. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, wydawane jest przez właściwe organy rodzimego Państwa Członkowskiego. Zaświadczenie potwierdza, że jego posiadacz po zdobyciu dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji położnej z powodzeniem wykonywał w danym okresie pełen zakres czynności położnej w szpitalu lub w upoważnionym zakładzie opieki zdrowotnej.

(...)

V.5. POŁOŻNE 5.5.1.

Program kształcenia położnych (kształcenie typu I i II)

Kształcenie prowadzące do uzyskania dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji położnej składa się z następujących dwóch części:

A. Szkolenie teoretyczne i techniczne

a. Przedmioty ogólne:

b. Przedmioty specyficzne dla działalności położnych:

- podstawy anatomii i fizjologii – anatomia i fizjologia
- podstawy patologii – embriologia i rozwój płodu
- podstawy bakteriologii, wirusologii i parazytologii – ciąża, poród i połóg
- podstawy biofizyki, biochemii i radiologii - patologia ginekologiczna i położnicza
- pediatria, w szczególności w odniesieniu do noworodków – przygotowanie do porodu i rodzicielstwa, z aspektami psychologicznymi
- higiena, edukacja zdrowotna, profilaktyka, wczesne wykrywanie chorób – przygotowanie do przyjęcia porodu (obejmujące znajomość i używanie sprzętu technicznego w położnictwie)

- żywienie i dietetyka, w szczególności w odniesieniu do kobiet, noworodków i małych dzieci – znieczulenie, narkoza i resuscytacja
- podstawy socjologii i zagadnienia socjomedyczne – fizjologia i patologia noworodka
- podstawy farmakologii – kontrola i opieka nad noworodkiem
- psychologia -czynniki psychologiczne i społeczne
- pedagogika
- ustawodawstwo zdrowotne i społeczne oraz organizacja służby zdrowia
- etyka zawodowa i prawo zawodowe
- edukacja seksualna i planowanie rodziny
- ochrona prawna matki i dziecka.

B. Kształcenie praktyczne i kliniczne

Kształcenie przeprowadzane jest pod właściwym nadzorem:

- Poradnictwo dla kobiet ciężarnych obejmujące co najmniej 100 badań prenatalnych.
- Kontrola i opieka nad co najmniej 40 ciężarnymi.
- Przyjęcie przez uczennicę co najmniej 40 porodów; jeżeli z powodu braku rodzących nie można osiągnąć tej liczby, można ją zmniejszyć do minimum 30, pod warunkiem że uczennica asystuje przy 20 dalszych porodach.
- Aktywne uczestnictwo w przyjmowaniu porodów z położenia miednicowego. Jeśli nie jest to możliwe z uwagi na brak porodów z położenia miednicowego, praktyka może odbywać się w sytuacjach symulowanych.
- Doświadczenie w nacinaniu krocza i wprowadzenie do szycia chirurgicznego Wprowadzenie to powinno obejmować zajęcia teoretyczne i praktykę kliniczną. Praktyka szycia chirurgicznego obejmuje szycie rany po nacięciu krocza i nieskomplikowanej rany po pęknięciu krocza. Może odbywać się w sytuacji symulowanej tylko w razie absolutnej konieczności.
- Kontrola i opieka nad co najmniej 40 kobietami w ciąży zagrożonej lub w czasie porodu lub w okresie poporodowym.
- Kontrola i opieka (w tym badanie) nad co najmniej 100 kobietami i zdrowymi noworodkami w okresie poporodowym.
- Obserwacja i opieka nad noworodkami wymagającymi szczególnej opieki, obejmująca noworodki niedonoszone, przenoszone, z niską masą urodzeniową oraz chore.
- Opieka nad kobietami z warunkami patologicznymi w dziedzinie ginekologii i położnictwa.
- Wstęp do opieki w zakresie medycyny i chirurgii. Wprowadzenie to powinno obejmować zajęcia teoretyczne i praktykę kliniczną.

Szkolenie teoretyczne i techniczne (część A programu kształcenia) jest równoważne i skoordynowane ze szkoleniem klinicznym (część B tego samego programu) w taki sposób, aby wiedza i doświadczenie wymienione w niniejszym załączniku mogły zostać nabyte we właściwy sposób.

Zajęcia kliniczne powinny odbywać się w formie nadzorowanego stażu w oddziałach szpitala lub innych placówkach usług zdrowotnych zatwierdzonych przez właściwe organy lub instytucje. W czasie tego szkolenia uczennice kształcące się na położne uczestniczą w pracy oddziałów w zakresie, w jakim uczestnictwo to przyczynia się do ich kształcenia. Zaznajamia się je z zakresem obowiązków objętych położnictwem.

5.5.2.

Dokument potwierdzający posiadanie kwalifikacji położnych:

- Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku położnictwo z tytułem „magister położnictwa”.
- Dyplom ukończenia studiów wyższych zawodowych na kierunku/ specjalności położnictwo z tytułem „licencjat położnictwa”.

W przypadku kształcenia położnych DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych i rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym („rozporządzenie w sprawie IMI”) potwierdza również konieczność spełnienia jednego z warunków zawartych ww. Artykule nr 41.